Ч. 103 Пятниця 9 (21) мая 1897. Рік VII

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жадане і за зложенем оплати почтовоі.

Рекламациі незапечатані вільні від оплати почтовоі.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскоі“.

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостах на провинциі:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року „ 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року „ 2·70
на чверть року „ 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Торговля людьми в Галичині

або

як продають наших селян за море.

I.

Горячка еміґрацийна як від кількох літ панує в нашім краю з малими перервами почала в послідних часах знову сильнійше проявляти ся. Навіть заможнійші люди продають за безцін свій ґрунт, своє ґаздівство і виносять ся за море, в надії що там поліпшать свою долю. Так діє ся знову в кількох сторонах нашого краю, іменно в Коломийщині, де головно з Березова вийшло вже богато людий до Канади, в Збаражчині і в других сторонах а також і на Буковині. Коли давнійше наші селяни ішли переважно до Бразилиі, то тепер виносять ся до Канади, куди іх справляють навіть люди, котрі голосять сьвітови, що роблять то з патриотизму, що хотять тим помагати нашому селяньству. Поміч ту ми би ще розуміли, коли би була певність, що нашим людем за морем стане дійстно ліпше, і коли би они були дійтно материялом відповідним на кольоністів, значить ся, коли би наші люди були так спосібні до кольонізациі, що серед зовсім нових і чужих обставин могли дати собі раду і двигнути ся в новім краю з тоі біди, в якій жили в старім краю. Але скоро нема тоі певности, скоро наші люди, як то показують безчисленні факти, не спосібні на кольоністів (не такі як н. пр. німецкі селяни), то висилати іх на кольонії за море, значить висилати іх на ще більшу біду, просто на загибель. А так у нас діє ся. Ба що більше: у нас завела ся таки формальна торговля нашими селянами, наших селян просто продають за море, до Америки. Не кажемо вже — до Бразилиі, бо то річ загально звістна; але показує ся, що то само діє ся і з тими селянами, котрих від нас висилають до Канади. В Канаді веде кольонізацию само правительство і потребує людий. Нам показувано письмо канадийского правительства, з котрого виходить, що оно платить аґентови від кождого чоловіка висше 18 літ по 5 долярів, (12 зр.) котрого він вишле до Канади на кольонію. Припустім, що аґентови удасть ся вислати 500 людий, то він заробить на них ні з сего ні з того 6000 зр. Чистий інтерес! Що з тими людьми стане ся в Канаді, чи они там підуть дійстно на ґрунт і зможуть на нім жити, чи станут з давних ґаздів рубачами та водоносами і загинуть марно, аґентови проте байдуже; коби він сховав свої гроші до кишені! Ось чому у нас завела ся тепер більша еміґрация до Канади! Завелась погана торговля людьми!

II.

Сими днями вернуло з Бразилиі кількох селян, що ще в 1895 р. за намовою аґентів туди були виіхали і прибули до Відня та случайно зайшли до парляменту. Тими еміґрантами заняв ся пос. Вахнянин, зробив складку межи послами з Галичини, постарав ся для них о вільний переізд зелізницями, а двом нарючив роботу в самім Відни при помочи тамошного маґістрату. Від них довідав ся пос. Вахнянин про житє наших еміґрантів в бразилийскім раю і тепер оголошує іх оповіданя в „Руслані“. Вертаючі еміґранти звуть ся: Стефанишин Яков з Поникви, повіта брідского з жeною Анною і дитиною півтретярічною; Іван Баран з Брехуна, повіта перемишляньского, чоловік 55 літний зовсім запепавший на здоровлю; Дмитро Залога з Селищ, повіта бобрецкого, чоловік 40 літний і Теодор Смерека з Мартинова, повіта рогатиньского, парубок 26-літний. Стефанишин яко вислуженей вояк і Смерека яко письменний і досить інтелиґентний парібчак уміли найдокладнійше розказати про всі перебуті пригоди. Стефанишин ось як розповідає:

Я вийшов до Бразилиі 1 жовтня 1895 р. До еміґрациі склонили мене письма аґента Нодаріого з Ґенуї. В письмах сих стояло: „Продавайте люди, що маєте і ходіть чим скорше до нас, до Бразилиі, де правительство кожду родину наділить землею і лісом“. Мене перестерігав перед еміґрацією парох Поникви, о. Туркевич, але я не вірив тим пересторогам. Тепер, по повороті, я подякую передовсім Богови, що мені дозволив ласкаво живим вернути домів, а о. Туркевичеви таки упаду до ніг. Я мав хату і огород і продав те все за 300 зр. Дорога до Ґенуї кошкувала мене і жінку (дитина була при грудех, дівчинка) 75 зр. До Ріо Жанейро перевезено нас даром. З Ріо повезено нас до Паранаґви, а з відтам до міста Ляти, де стрінули ми одного польского кьсондза, що вислав нас до Куритиби, звідки знов дістали ся ми на кольонію в Аква Мареля.

Тут дано мені землю, т. є. 75 морґів ліса, грубого, зарослого в части високою папоротю, в части на мокрійших місцях, височенною густою тростиною (бамбусом). Я приняв ся сейчас за роботу. Робити знаю. Я служив у війску і не поліную ся. Як другі так і я взяв ся стинати густу очеретину посеред ліса, сушив все на сонци, рубав, а відтак спаливши став копати

---

2)

ТРЕТА

(З російского — І. Н. Потапенка.

(Дальше.)

Фельчер знайшов ся в дуже прикрім положеню. Не хотів Артамона Карповича робити нещасливим, бо він чей був добрим чоловіком, а до того ще й старшиною, але з другого боку годі було ему і затаювати, що єсть небезпечність. Розуміє ся, що він не знав, яка у Марини недуга, але інстинктом чоловіка, що знає ся трохи на лїченю, здогадував ся, що тут нема жартів.

— Послухайте, що я Вам скажу Артамоне Карповичу! — промовив він як добрий приятель, котрий змушений сказати правду. — Я би не хотів непокоіти Вас без потреби і не кажу, що то таки непремінно буде злий конець тому. Але моім обовязком, Ви знаєте.... а казати неправди також не можу.... А длятого і не забувайте, що Марина Лукинична може також...

— Умерти?

— Може й умерти! — докінчив фельчер зіткнувши важко, бо не легко приходилось ему вимовити се важке слово.

Артанон Карпович став дрожати і з трудом сів на лавку.

— Боже мій, Боже! За що ти мені кажеш так терпіти? — відозвав ся він поволи покивуючи головою. — За що посилаєш на мене таке тяжке нещастє? Коли я прогрішив ся, то покарай мене... возьми мені курку, корову, коня та мою хату... Але за що мою жінку? Боже мій, Боже!

— Не журіть ся Артамоне Карповичу! — відозвав ся фельчер щиро. — Хиба-ж я сказав, що то певно так буде? Кажу лиш, що треба на все приготовити ся!... Ну, а коли-б і так стало ся, з Богом годі спорити...

— Не спорити? Чому не спорити, Іване Петровичу? Хиба-ж не маю причини до того? Моє господарство преці не маленьке, а як оно обійде ся без господині? Розважте самі! Маю на примір діло зі збіжем в місті, я у поли, або маю якусь урядову справу, а моє господарство тимчасом розлазить ся. А відтак діти!... Хиба-ж можна іх лишити без догляду? А Ви Іване Петровичу кажете, щоби я не нарікав? Я без моєі Марини як чоловік без рук і ніг!...

— Та я би хотів, щоби Марина Лукинична жила як найдовше, Артамоне Карповичу, то розуміє ся само собою! — сказав фельчер. — Але коли... в такім случаю можна ще якось собі порадити... Ви, що правда, лїтами вже не молоді, але ще добре і здорово виглядаєте і кожда за Вас піде...

Артамон Карпович обтер собі сльози і споглянув гнївливо на фельчера.

— Ви ще хочете насьмівати ся з мене, Іване Петровичу? А се що знов?

— Я то не на сьміх кажу, а таки на правду! — відповів фельчер.

— А як же можете казати, що кожда за мене піде, коли Марина у мене вже трета?

— Що? Трета?

— Та-ж трета! Хиба-ж Ви того не знаєте? Я вже третий раз жонатий... З моєю першою жінкою, Бог би ій дав царство небесне, з небіжкою Агафією, жив я ледви два роки; привела мені на сьвіт сина Архипа і Господь єі забрав до себе. А друга — Ликерия, нехай з Богом спочиває! — жила зі мною двайцять лїт та померла на якусь грудну недугу... А Марина то трета і з нею жию вже з ласки Бога семий рік... Мав же би я дожити такого нещастя, щоби стратити ще трету свою жінку? Подумайте лиш собі: з четвертою пан-отець мене би не повінчав... Закон не дозволяє!... А мені без жінки годі жити. Та й надоіло то вже мені, Іване Петровичу! Кожда має свій спосіб, з кождою треба насамперед зжити ся...

— Гм.... сказав на то фельчер і задумав ся — я того дійстно не знав...

— Ох, Іване Петровичу! Чи нема вже дійстно ніякого способу? Я не знаю, що я би дав за то: четверть пшениці, корову, пять овець, двайцять і пять карбованців готівкою, мені о то не розходить ся, лиш зробіть так, щоби Марина подужала!... Не хочу вже й казати, що з неі така добра жінка, що кождому би єі було жаль — та що она ґаздиня на всю губу, а передовсім не забувайте, що она трета, кажу, вже тре-

землю, бо не було ні плуга ні худоби. На тім спалениску (так званій пасіці) посіяв я трохи жита, посадив білої кукурудзи і чорної фасолї. Так щож? Ще жито, що з рідка зійшло, не висипалось, як вже взялась звідкись тьма великих мурашок (термітів) і з'їла все як би хто косою скосив. Кукурудзу спалило сонце, ледви йно вилїзла з землї. Фасолї чорної було трохи.

В Аква Мареля (в кольонїї) було нас яких 800 родин. Так щож? Половина з тих людий вимерла до року. Именно мерли дїти то на червінку, то фебру, то від спеки (на удар), то на боляки, то на очи. Люди мерли головно з нездорової страви, яку нам шеф кольонїї зразу казав давати даром, а яку ми відтак мусїли собі куповати у „вендярів", Бразилїйцїв, що мали на складї всяку живність і горівку. Нам подавано „сярку" (солене і притім прасоване мясо), „фарину" (муку кукурузяну), каву і цукор. Але як тільки хто того попоїв, так зараз діставав бігунки, трястя і умирав. Кождий з нас слабував, а мало хто здоровів. Ми скоро пересьвідчили ся, що нам тут не жити. Правительство дало нам „вікт" лише на один місяць, потім мусїв кождий сам про себе дбати. Хат не було нїяких. Ми мешкали лише в шатрах, під деревами, а від дошу і спеки крили ті шатра очеретиною.

Всякий оглядав ся за роботою, бо з землї не можна було жити. Один ішов лїсами та наймав ся у богатих Бразилїянцїв на службу, щоби тільки прожити. Бразилїянцї мають тут по 1000 худоби, коний, мулів, свиний та овець. Все то пасе ся по лїсах, ходить пустопаш. Бразилїянець приїде з міста, займе кілька сот худоби і продає відтак до різнї в містї. Другі ішли робити дороги, ще иншї вертали до Куритиби, до будови зелїзницї. При дорозї платили за день по $2^1/_2$ мільресів. Та що з того зарібку, коли за хлїб, що в нас коштує 20 кр., треба було платити 2 мільреси, а за лїтру фасолї $2^1/_2$ мільреса. А мільрес тілько значить що у нас 40 кр. Ми голодували тяжко. Богато людий гинуло таки з голоду, другі жебрали, ще иншї продавали себе Бразилїянцям в неволю, дїтий таки даровували людям. А хочеш утечи з кольонїї, то тебе салдати завернуть, ще і набють добре, кажуть: не вільно втїкати. Сонце пекло так, що не можна було дихати, а по ночах холодно.

Ми з жінкою утекли з Аква Марелї в такий спосіб, що поїхали човном по рiцї Ріо Негро, а потім дістали ся машиною (зелїзницею) до Понто Гроссо, де я при будові дороги робив через 9 місяців. Сьвята і недїлї ми не знали. Не робиш, то не будеш їсти. Менї платили за день по $2^1/_2$ мільреса. Я зложив собі, тяжко бідуючи, 200 мільресів. За ті гроші поїхали ми до Парапаґви, потім до Ріо Жанейро, а з відси до Ґеневи. Дорога коштувала нас обоє 175 мільресів. Урядів там нема нїяких, лиш шеф наглядає при роботї. Їсти не дають, а упімнеш ся, то ще тебе вибють, покалїчать на смерть. Тепер я вишлю жінку з дитиною до брата мого, а сам лишу ся тут у Відни, може дещо зароблю та відкуплю свою хату з огородом. Я тяжко бідував!...

(Дальше буде).

Новинки.

Львів дня 20-го мая 1897.

— **Именованя.** П. Мінїстер судівництва именував нотаріяльного кандидата Ґвідона Погоновского в Стрию нотарем для Гвіздця.

— **Ц. к. Намістництво** надало опорожнену греко-кат. парохію в Сяноцї цїсарского наданя о. Омелянови Константиновичеви, дотеперішному пароховп в Торках коло Перемишля.

— **Є. Е. п. Намістник** кн. Евст. Сангушко виїхав вчера пополудни до Відня.

— **Є. Е. п. Маршалок краєвий** гр. Стан. Бадені виїхав до Відня вчера пополудни, щоби взяти участь в засїданях палати панів.

— **„Сьвячене" в читальни „Просьвіти" у Львові** сьвятковано сеї недїлї перший раз і зовсїм удачно. Між 12-ою а 1-ою годиною з полудня в гарно пристроєних комнатах „Рускої Бесїди" згромадило ся понад сотка членів, читальників та читальниць і обступили гарно накритий стіл. Один з душпастирів Успеньскої церкви, о. Конст. Яримович, посьвятив Божі дари, а всї присутні відспівали гарну пісню Христового воскресеня. По слові сего душпастиря, пожелавшого товариству читальнї як найкрасшого розвою, повитав зібраних голова читальнї п. Григорий Врецьона на тему воскреного житя Русинів в столици князя Льва, а то головно в їх товариствах, з котрих найстаршим єсть львівска Ставропігія, а наймолодшим основана недавно читальня „Просьвіти", і заохочував всїх львівских Русинів і всї Русинки до впису в просьвітне товариство. — Відтак промавляли ще пп. Вас. Нагірний, др. Конст. Левицкий, Данилюк, Губчак і ин.

— **Руско-народні тернопільскі товариства** а то: „Руска Бесїда", „Руска Бурса", філїя тов. „Просьвіта", філїя „Руского педаґоґічного товариства" і завязуючий ся „Тернопільский Боян" устроюють дня 27 мая т. є. в слїдуючий четвер (на лат. Вознесенє), музикально-вокальний вечерок в память XXXVI роковин смерти Тараса Шевченка. Запрошеня вже розсилають ся. Вечерок відбуде ся в сали „Сокола". Небавом оголосить ся подрібна проґрама. — *Комітет.*

— **Миши** появили ся в повітї краківскім в деяких околицях станиславівского повіта і під самим Городком на черляньскім передмістю.

— **Житє за сто тисячів.** Ґрафиня Ґрефільг завдячує своє спасенє в часї париской катастрофи молодому 20-лїтному льокаєви, що з небезпечностию власного житя виніс єї на руках з полуміни Уратована ґрафиня і єї родина показали ся вдячними, бо вірний слуга одержав за той учинок в нагороду 100 тисячів франків.

— **Совістний льокатор.** В однїй німецкій часописи в Ганновері було сими днями таке оповіщенє: „Після умови повинен я при випроваджуваню віддати мешканє в такім самім видї, як обняв его. Щоби додержати того услівя, купле 50 живих миший, 200 молів і 500 блощиць. Добре заплачу!

— **Населенє Росиї.** Урядовий „Правительственний Вестнїк" доносить, що загальний спис населеня в российскій державі виказав мешканцїв в Польщи 9,442.590, в Фінляндиї 2.527.801, в 50 ґуберніях середної Росиї 94.188.750, на Кавказі 9,723.553 і на Сибіри 5,731.732 — разом 129,211.113 мешканцїв в цїлій державі.

— **В нападї божевільства** убив селянин Лавро Пуховский, в Липнику, мостиского повіта свого 16-місячного сина, ударивши его колом з плота в голову. Божевільного убийника арештовано і віддано до шпиталю.

— **Самоубийство.** Леопольд Краттер, ад'юнкт податковий в Коросні, відобрав собі житє вистрілом з револьвера. Причиною самоубийства була божевільність.

— **Двайцять лїт у вязници.** Такий протяг часу пересидїти собі на державнім хлїбі, се лучає ся рідко котрому проступникови, а прецїнь жид Леон Берґер доступив тої ласки. Ще від р. 1877 гостив він в мурах львівского крімiналу, що позаурядово носить назву „Бриґідки", хоч властиво засуджено его з початку за отроєнє жінки на повішенє, котру то кару замінено в дорозї ласки на 20-лїтну тяжку вязницю. Через цїлий час Берґер не хорував і нїколи не ходив на роботу на місто. Коли у перве зачинили ся за ним подвої вязницї, числив 20 лїт. Двайцятьлїтна неволя не пошкодила Берґерови, бо виглядає тепер здорово і чер-

---

та, Іване Петровичу, послїдна.... Ви то чей і самі знаєте, що кождому чоловікови можна лиш тричи женити ся!... Іване Петровичу! Придумайте щось такого! Я Вам за то добре заплачу.... Менї обо не розходить ся.

— Артамоне Карповичу! На що о тім говорити. Та-ж я би Вам і без всякої заплати.... Коби я лиш міг.... відозвав ся фельчер зворушений. — Гм.... Остаєсь ще лиш одно...

— Що? — спитав Галка майже втїшений.

— Остаєсь ще лиш одно: післати зараз по доктора....

— А він же приїде?

— Коли буде вільний, то певно приїде!.... Він добрий чоловік!...

— Отже до Заливної! То, що правда, трохи далеко! Ну, але все одно, нїчого.... Сам поїду по него.... Хоч би й конї прийшло ся зірвати, коби лиш чим скорше....

— Заждіть Артамоне Карповичу.... не їдьте самі, пішліть мене... То буде лїпше.... Коли его попрошу, то зовсїм певно сам приїде.... Кажіть заложити конї і дайте менї Архипа або Гната.... Ви самі лишіть ся коло недужої.

Галка зараз на то згодив ся. Фельчер пішов до другої комнати, подивив ся уважно на недужу, і переконавшись, що она вже трохи спокійнїйша та дрімає, сказав тихцем:

— Лиш оставте єї в спокою! То добре, що она трохи задрімала.

Поїхав з Архипом.

В хатї стало тепер трохи тихо. Недужа застогнала деколи глухо крізь сон, а тогди всї підняли перепуджені голови і слухали. Мала Терешка довго уважала на все, що діяло ся, аж відтак сон єї зморив і она поклала ся на земли таки там, де сиділа, і заснула. А що тим часом стало темно, засьвітили сьвітло. Гнат сидїв на однім кінци коло стола на лавці, Артамон Карпович на другім і оба засумовані думали. Фрозя сїла собі на стільчику коло припічка, і не рушала ся, сидїла як камінь. Нараз кинула ся і підняла голову.

— А корови!? — сказала она півголосом, а по єї лици було видко, як она дуже перепудила ся і зажурила ся. — Телята десь вже все молоко виссали!... Ох, Боженьку мій!

— Таки так! — відозвав ся на то Артамон Карпович. — Біжи скоренько, Фрозино!

— Іду, тату! А ти, Гнате, поможи менї загнати телята! Терешка заснула, та годї будити дитину задля того!...

Гнат, паробчак лїт за сїмнайцять, встав лїниво і вийшов з нею з хати, а старий Галка остав ся при недужій. Сидїв довго задуманий на лаві, а по его голові пересувало ся богато гадок.

Згадав собі на свої молоді лїта. Яко син богатого батька був він веселим і збиточливим паробком, всї дївчата его любили а передовсїм — кожда готова була піти за него. Та й не довго парубочив. Коли ему було девятнайцять лїт, вже покійна Агафія опанувала его серце, він оженив ся, а батько відступив ему більшу часть господарства. З Агафії була знаменита господиня і все вело ся красно і добре. Артамон Галка уважав ся вже найщасливійшим чоловіком на сьвітї, коли нараз впало на него страшне нещастє. Агафія привела ему на сьвіт сина і померла — така молода, в самім розцьвітї жінка, котра его любила і котру він дуже любив. Артамона Карповича взяв ся невисказаний сум. Двайцять один лїт і вже вдівцем, вже нещасливим і самотним, та ще й немовлятко дома! В хвили найбільшого суму заприсяг ся був одного разу на чім сьвіт стоїть, що позістане вірний своїй Агафії і довгий час ходив засумований та зі спущеною головою і з зажуреним та блїдим лицем. На дармо старали ся свояки розважати его, нагадуючи заєдно на то, що він ще такий молодий, що може знайти собі иншу подругу. Він кивав на то головою, що нї, і відповідав понуро: Нї, бо другої Агафії вже не знайду! — А при тім виглядав такий повен розпуки, що своякн стали вже побоювати о него, молили ся за него, питали побожних богомільниць о раду і потайком давали ему всїлякого чародійного зїля. Маленького Архипа плекала якась бідна молодиця, котрій саме під ту пору померли були єї чоловік і дитина. Минуло два роки, а та молодиця почала тимчасом займати ся господарством Артамона Карповича, а господар вже й привик був видїти єї при господарстві. По селу пішла гутірка: „Ну, 'мете видїти, що Артамон Галка оженить ся з Ликериєю! Вже то сум его відійде. Бо коли в хатї хлопа єсть при нім якась молода, хороша молодиця, то все щось з того буває!

А Ликерия була дїйстно молода і хороша. Була то роком старша від Артамона, розважна, розумна женщина і лагідної вдачі. Стало ся так, як приповідали. Артамон став поволи приступнїйший і веселїйший. Єго челядь казала, що то так стало ся від якогось зїля, а по правдї то більше вдїяла Ликерия, з котрою він незадовго і повінчав ся, як зїле. Настало нове щастє. Ликерия привела ему на сьвіт двох синів і доньчку, і він жив з нею так щасливо, що навіть і перестав думати о Агафії. Але щастє завсїгди не довго триває. У Ликериї показала ся

ство. Полїция відставила увільненого вязня до місця приналежности.

— Стрейк грабарів. В однім француским місті, в Магон, не вільно хвилево умирати. Три місцеві грабарі застрейкували, жадаючи підвисшеня платнї. Рада міска відмовила їм того підвисшеня тому, що „клієнтеля є дуже мала“.

— Кілько сонця маємо на день? Якийсь др. Кремзер з Берлина обчислив на основі кількалїтних дослідів, кілько пересїчно годин на день тїшить нас сонце своїм безпосередним сьвітлом. Отже на Нїмеччину виходить денно до 5 годин сьвітла. Через прочий час находить ся сонце або за хмарами, або сьвітить на другій півкули. В Анґлїї сьвітить сонце лише до півпята годин, у Францині 5 до 6 годин, а в Австриї навіть 6 до 7. Показує ся з тих обчислень, що околиці плоскі посїдають більше сонїшного сьвітла, чим гірскі і надморскі.

— Пригода з биками. Минувшого тижня їхало на шляху льокальної зелїзниці зі Сторожинця до Глїбокої на Буковинї в мішанім поїздї крім пасажирів трех особових кляс, ще шість волів в осібнім возї. Віз нїчого собі — недавно ще, коли була четверта кляса на наших зелїзницях, їздили в нїм і люди, але тепер вже і воли не хочуть так подорожувати. Коли поїзд був в повнім руху, воли відсунули собі двері і двох з них вискочило на зелену пашу. Один упав в рів і покалїчив ся тяжко, але другий скочив щасливо і почвалав на царину, задерши побідоносно до гори хвіст. Задержали поїзд і кондуктори розбігли ся за розгуканим звірем. Погоня тревала з годину а в нїй взяли участь і охотники-подорожні. Наконець зловили незадоволеного насажира четвертої кляси і по помості, збитім на скорі з дощок, випровадили до ваґону разом з покалїченим другим товаришем. Але що дверий не можна було замкнути, бо були зіпсовані, вернув ся поїзд назад до Сторожинця і там волове товариство перенесло ся до иншого воза а відтак всї разом поїхали щасливо до Глїбокої.

Штука, наука і лїтература.

— Зорі ч. 9 з дня 13 мая с. р. містить: Докінчене новелї Нестора Лендина „Зломані крила“; — дещо „З поезий Миколи Чернявского“; — початок комедиї Бориса Грінченка „Нахмарило“; — стих Надежди Б. „Плач Українки над домовиною Кулїша“; — два стихи І. Троєцкого „Сльоза над домовиною Кулїша“ і „Споминка про незабутнього сусїда Кулїша“; — початок оповіданя О. Л—ся „Не судилось“; — початок розвідки дра Щурата „До історії остатаного побуту П. Кулїша у Львові“; — оповістки і критичні замітки, поясненя до ілюстраций, хроніку і бібліоґрафію. Ілюстраций подає то число три, именно: портрет кн. Константина Острожского, вид „каміня Кратера“ над Прутом і образ Є. Шпіцера „У малярок“. — „Росийско-українського словаря“ розіслано з тим числом „Зорі“ аркуш 28-ий (стор. 231—238, від слова „Равноугольний“ до „Разговорить ся)“.

— Твори Юрия Федьковииа. Заходом редакциї „Буковини“ почало виходити в Чернівцях перше повне виданє творів нашого буковиньского поета і сими днями появив ся вже перший випуск першого тому впорядкований дром Василем Щуратом.

„Наша Монархія“. Під таким заголовком стала виходити у Відни ювилейна книга в чотирох языках: нїмецкім, ческім польскім і італїяньскім о австрийских краях коронних в часї 50-лїтного ювилею панованя Є. Вел. Цїсаря. Заголовок тої книги такий: **„Unsere Monarchie“**. Die österreichischen Kronländer zur Zeit des 50-jährigen Regierungs-Jubileums Sr. k. u. k. Apost. Majestät Franz Josef I. Herausgegeben von Julius Laurenčič, Verlag der k. k. Universitätsbuchhandlung Georg Szeliński, Wien, 24, Hefte, Querform à 1 Krone ö. W. — Перший раз подає ся тут дїло, котре в кождім патріотї, що держить ся тїлом і душею свого тїснїйшого рідного краю і своєї великої, красної вітчини, викличе вельми радїстне і вдоволяюче чувство. В сїм дїлї, котре по виходї послїдного 24 зошиту в грудни 1898 р. буде творити пишний том великої рідкости, будуть зібрані і впорядковані після провінций види найкрасших будівель столиць сеї половини державиі найвеличавійші сторони австрийских країв коронних в образах і слові. Твердинї і замки, церкви і палати, місця купелеві, гори і долини, словом: все, що історнєю і будовою, красою сценериї і положеня заслугує бути удержаним в образї, буде уміщене в дїлї „Unsere Monarchie“, так, що зритель буде мати перед очима все, що найвеличавійше, що найхарактеристичнїйше з кождої столиці краю і з кождого краю коронного у вірним і повним житя зображеню. Образи з рідного краю будуть для него любі і милі а поясненє в 4 краєвих языках доповнить згадку і аж цїлість неодному покаже, як богатими суть наші провінциї в пишні будівлї, в незрівнано величаві околицї, котрі можуть сьміло міряти ся з найславнїйшими сторонами чужих країв. Поодиноким краям що відзначають ся величиною або чим иншим, як н. пр. Чехія, Долїшна Австрия, Стирия Тироль призначені в дїлї два або й кілька зошитів, підчас коли для прочих провінций лиш по одному. Дїло се повинно бути в домі кождого доброго патріота; буде то книга народна в найлїпшім значїню того слова, окраса кождого скарбу книжкового, кождого сальону. Перший зошит, котрий лежить вже готовий перед нами, має з заголовком і передним словом 28 сторін. Як найстараннїйше виконані види вводить образ нової брами в цїсарскій палатї у Відни. За тим слїдують види Праги, Чернівців, Львова, Цельоваца, Любляни, Триєсту, Берна, Лїнца, Зальцбурґа, Ґрацу і Інсбрука. До образів долучені описи Є. Кейтера, дра Юр. Гута, проф. Кайндля, М. Роле, І. Гічталера, П. Радіча, П. М. Лякроми, проф. О. Стокляски, дра А. Шльосера і рад. двору Германна. Цїну з огляду на то, що подає ся, визначено длятого так низько, щоби навіть як найширшим кругам дати можність набути собі так красне дїло.

Господарство, промисл і торговля.

Торг збіжевий.

Львів дня 19-го мая: Пшениця 7·50 до 7·80 зр.; жито 5·30 до 5·80; ячмінь броварний 5·50 до 6·—; ячмінь пашний 4·75 до 5·— овес 5·90 до 6·40; ріпак 11·— до 12·—; горох 5·— до 8·—; вика 4·50 до 4·75; насїнє льняне —·— до —·—; сїмя конопельне —·— до —·—; біб —·— до —·—; бобик 4·50 до 5·— гречка —·— до —·—; конюшина червона галицка 25·— до 40·—; шведска 50·— до 65·— біла 30·— до 40·—; тимотка —·— до —·— ганиж —·— до —·—; кукуруза стара 5·— до 5·25; нова 5·— до 5·25; хміль —·— до —·—.

Телеґрами.

Відень 20 мая. В комісиї адресовій промавляв вчера пос. Барвіньский і говорив о нуждї селяньства особливо в Галичинї та сказав, що нарід хоче хлїба і строго осудить обструкцию. Бесїдник заявив ся за проєктом більшости.

Константинополь 20 мая. Едгем-паша телєґрафував султанови, що 18 с. м. взяв Гальміру; султан поґратулював і подякував єму і войску за побіду. Греки утїкали зпід Домокос в страшеннім переполосї; страти їх дуже великі. Едгем-паша переніс свою головну кватиру до Домокос. Турки взяли 4 пушки і богато муніциї.

Константинополь 20 мая. Турки взяли грецкий корабель торговельний „Артемізия“ ідучий з Чорного моря до Марсилїї яко відшкодованє за свій корабель, котрий їм взяли Греки.

Константинополь 20 мая. Урядово доносять, що услівя мира будуть опирати ся на основі прав і інтересів Туреччини, щоби на будуче забезпечити повагу Туреччини на границї і удержати мир.

якась грудна недуга, она помарнїла, стала блїда, а передовсїм єї лагідна вдача змінила ся на противну, розсердилась чого небудь, стала недовірчива і сварлива. Артамон Карпович натерпів ся від неї в послїдних роках єї житя богато, але терпів все спокійно, бо дуже поважав Ликерию за єї порядок, в якім уміла удержати цїле господарство. Артамон Карпович став вдруге вдівцем, стратив і Ликерию, але той смуток, вже длятого самого, що то не перший, міг лекше знести. А крім того і був приготовлений на смерть Ликериї: в послїдних місяцях єї житя знали вже всї наперед, що їй конець не далекий, всї єго дожидали.

В день по похоронї Ликериї побачив вже Галка, що єго господарство та єго дїти не обійдуть ся без проводу доброї жінки. Але такої годї було знайти зараз.

Марина була вже давно повдовіла і з неї була добра господиня, але она жила в другім селї і лиш случай звів Артамона з нею. Він від першого разу, коли єї побачив, зараз собі єї сподобав. Она була вже не молода і не хороша, але Артамону Карповичу було про те й байдуже. У него була головна річ, щоби з неї була добра господиня, честна і добра жінка. Де лиш Галка про ню розвідував ся, не сказав нїхто о нїй анї одного злого слова. Ну, та й побрали ся.

Єго трете щастє в супружестві не було, розуміє ся анї крихти подібне до обох попередних. Марина взяла зараз провід в господарстві і в хатї кріпко в свої руки; дїти Артамона, ба й він сам, мусїв так робити, як она казала. Держала єго добре в руках, але єї руки були мягонькі і лагідні, а єї верховодство приходило ся Галцї легко зносити. Уміла так єго вести, що він чув ся зовсїм свобідним, але заразом і не позваляв собі нїякої непотрібної свободи.

І таку знамениту женщину, таку жінку, мав би він стратити?! Вже від самої гадки ставало єму лячно. А що-ж буде з господарством, що з дїтьми, що з ним самим? Марина була преці послїдна!... Женити ся ще раз вже єму не було вільно, та й було би сьмішно в єго віцї.

Та нї, нї! Що за пусті гадки брали ся єго?! Марина мусить жити, фельчер привезе доктора, а доктор їй поможе. Атже она й заснула, то їй полекшає. Чей Бог не схоче покарати єго так тяжко!

Фрозя і Гнат вернули зі стайнї. Фрозя мимо всего пригнобленя розповіла, що руде телятко виссало свою маму „що до краплї“. Артамон Карпович сказав на то, хоч був дуже зажурений, що руде телятко вже велике і час би єго зовсїм відлучити.

Відтак пішов Галка до сьвітлиці і став тут ходити по хатї та роздумувати.

Нараз отворили ся двері і вбігла Фрозя.

— Тату, мама прибудили ся і питають за Вами! — сказала она дрожачим голосом. Сльози покотили ся їй по лици.

Пішли обоє до недужої. Звідтам де она лежала, чути було слабий, дрожачий голос Марини.

— Артамоне! Закличте Артамона! Прийшла вже моя послїдна година!

— Я тут Марино, осьдечки! — відповів Артамон Карпович, та побіг чим скорше до запічка, вилїз, а Фрозя подала єму сьвічку.

(Конець буде).

Надіслане.

За редакцию відповідає: Адам Креховецкий

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.